

ת"פ 39542/02/20 - עבד אלג'באר מחאמיד 2. סאלם אבו קרינאת 3. עלי אבו קרינאת - בעניינו 4. איוב אבו קר ואח'... נגד מדינת ישראל ואח'...

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"פ 39542-02-20 מדינת ישראל נ' מחאמיד ואח'
תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט, סגן הנשיאה ארז נוריאלי
המבקשים
1. עבד אלג'באר מחאמיד 2. סאלם אבו קרינאת 3. עלי
אבו קרינאת - בעניינו 4. איוב אבו קרינאת - בעניינו 5.
מוסה אבו קרינאת 6. ג'יברין עול 7. מחמד קבועה 8. בדר
מחאג'נה - בעניינו 9. סאלח קבועה 10. אחמד אבו קרינת
11. מובילי אלפרעה בע"מ 12. מוסטפא אל עול

נגד
המשיבה
מדינת ישראל

החלטה

בעניין המשיבים 3,4 ו-8 בלבד

1. לפני שלוש בקשות לביטול כתב אישום לפי סעיפים 149(3), (4) ו- (10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, שהוגשו מטעם הנאשם 8, הנאשם 4 והנאשם 3 (להלן: "**מבקש 8**", "**מבקש 4**", "**מבקש 3**" בהתאמה).

2. כנגד שלושת המבקשים הוגש כתב אישום, המייחס להם אישומים, בהם מיוחסות למבקשים כולם או לחלקם, העבירות הבאות: **ניהול עסק טעון רישוי ללא רישיון עסק**, לפי סעיפים 4 ו- 14 לחוק רישוי עסקים, תשכ"ח - 1968, יחד עם פריט 5.1 לצו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), תשע"ג - 2013 ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977. **הפעלת אתר לסילוק פסולת שלא כדין (לרבות אי נקיטת אמצעים וללא התשתיות הדרושות)**, לפי תקנה 3 יחד עם תקנה 2 לתקנות למניעת מפגעים (מניעת זיהום אויר וריח בלתי סבירים מאתרים לסילוק פסולת), תש"ן - 1990 ויחד עם סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 וכן תקנות 4, 5, 6, 9 ו- 12 לתקנות למניעת מפגעים (מניעת זיהום אויר וריח בלתי סבירים מאתרים לסילוק פסולת), תש"ן - 1990 ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977. **השלכת פסולת ברשות הרבים בנסיבות מחמירות**, לפי סעיפים 2, 4 ו- 13(ג)(2) לחוק שמירת הניקיון, תשמ"ד - 1984.

3. על פי כתב האישום, במועדים הרלוונטיים הפעילו המבקשים אתרים לסילוק פסולת מעורבת. עניינו של כתב האישום המתוקן אשר הוגש ביום 14.9.20 בהתארגנות שיטתית ומתמשכת בהשלכת והטמנת פסולת מעורבת שהובלה מתחנות המעבר באופן שיטתי ומתמשך במספר אתרים לא חוקיים באזור הפזורה הבדואית, תוך פגיעה

בסביבה ובציבור בניגוד לכל דין במטרה להשאת רווחים כלכליים.

טענות הצדדים

בקשת מבקש 8 והתגובה לה

4. ביום 10.3.21 הוגשה בקשת מבקש 8 לביטול כתב האישום, בה נטען כי יש לבטל את כתב האישום בגין פגמים בכתב האישום ומחמת טענת הגנה מן הצדק.

5. ראשית, טען כי העובדות בכתב האישום בנוגע אליו, אינן מגלות עבירה ועל כן הדבר מהווה פגם בכתב האישום. על פי הנטען, בכתב האישום ישנו מידע כללי בלבד, וחסרים פרטים לגבי מעשיו ומידע קונקרטי כנגדו. לטענתו, העבירות האחרות הן עבירות נגזרות לעבירות של הפעלת עסק, שכן, כפי שעולה מכתב האישום, הוא רק ניהל את חשבונות העסק, ומכאן שלא היה ביכולתו למנוע את פעולת העסק או לדעת היכן נשפכה הפסולת.

6. שנית, נטען כי לא בוצעה אכיפה כלל טרם הגשת כתב האישום למשל התראה מוקדמת, ובנוסף, כתב האישום הראשוני שהוגש כנגדו ייחס לו פעולות סיוע בלבד, ובתיקון כתב האישום, על אף שלא תוקנו העובדות או הנסיבות, תוקנו העבירות, כאשר ייחסו לו את העבירות המוגמרות. משכך, מדובר בפגמים משמעותיים ועל פי הלכת בורוביץ' יש לבטלו, שכן הפגמים בהתנהלות התביעה מהותיים המצדיקים את ביטולו.

7. ביום 16.3.21 הוגשה תגובה מטעם המאשימה, ממנה עולה כי כתב האישום מנוסח בהתאם לחוק ולשיקול הדעת הרחב המצוי בידה. המאשימה הדגישה כי כתב האישום ברור ומבוסס על הראיות. עוד נטען, כי כתב האישום מפורט דיו ומאפשר למבקש להתגונן. אף ציינה כי כתב האישום כולל את העובדות הייחודיות שלו בסעיפים 19-20 לכתב האישום.

8. באשר לטענת הגנה מן הצדק, נטען כי, אין שום איסור על הגשת כתב אישום במקרים שאין התראה מוקדמת. עוד נטען, כי הטענה שאין העובדות מהוות את העבירות שנקבעו, מקומה להתברר במהלך המשפט. ב"כ המאשימה העירה כי הכללת העובדות באה בכפיפה אחת עם תכליתו של כתב האישום - הצגת מכלול העובדות שעל יסודן הואשם מבקש 8.

בקשת מבקש 4 והתגובה לה

9. ביום 8.4.21 הוגשה הבקשה, בה נטען כי יש לבטל את כתב האישום. תחילה, נטען כי המאשימה הגישה שני כתבי אישום זהים בהפרש של ארבעה חודשים על בסיס אותה מסכת עובדתית, כאשר בכתב האישום הראשון (שהוגש בבית המשפט בבאר שבע), שמו של המבקש 8 לא נכלל ברשימת הנאשמים, ועל כן כתב האישום הנוכחי שהוגש כנגדו הוא בגדר טעות סופר. משכך, לטענתו, הגשת כתב האישום מהווה פגיעה קשה בעקרונות הצדק וההגיונות. בנוסף, לטענתו, אין זה ראוי להבחין בין כתבי האישום ועל אותה מסכת עובדתית לייחס הוראות חיקוק שונות בחומרתן, ויש בכך משום אכיפה בררנית.

10. עוד נטען, כי ישנו פגם בכתב האישום באופן שבו ניסוח כתב האישום לקוני וחסר פירוט ביחס למבקש 4, ובכך נפגעה יכולתו להתגונן. למשל, בכל הקשור להחזקתו בשופל, הניסוח הזה לשלושה נאשמים ויש בכך להעיד על

היעדר ידיעה ממשית באשר לזהות המפקח והמחזיק.

11. בתגובה שהוגשה ביום 19.4.21, נטען כי המאשימה החליטה ביודעין להגיש מספר כתבי אישום על מנת לייעל את ניהול ההליך. יוער כי, המשיבה ציינה כי ישנו כתב אישום מתוקן אשר הוגש לבית המשפט השלום בבאר שבע, והמבקש ביודעין לא צירף לבקשה לבית משפט זה. אכן מדובר בכתבי אישום שונים בגין אותה פרשה אשר הוגשו על רקע אותן נסיבות אך בגין מעשים שונים ועבירות שונות. כתב האישום הבאר שבעי התמקד בעבירות בגין הובלת פסולת והשלכתה שם מואשמים הנאשמים בעבירות של הפעלת עסק ללא רישיון. לעומתו כתב האישום בו עסקינן, הוגש בגין סילוק הפסולת ששונעה והוא מתרכז בעבירות בשל הטמנת פסולת באתרים פיראטיים וניהול המטמנות הפיראטיות. לטענתה, אף באשר לטענת אכיפה בררנית, מדובר בטענה חסרת בסיס. לא מתקיימים מבחני הגנה מן הצדק שכן לא נפל פגם בהליכים שננקטו נגד מבקש 4 ובטח לא כזה הפוגע בתחושת הצדק וההגינות.

12. המאשימה סבורה כי כתב האישום הוא ברור, מפורט ומבוסס על הראיות שתובאנה במשפט עצמו. אף הדגישה כי על פי הפסיקה יש לה שיקול דעת רחב בהליך העמדה לדין בכלל ובניסוחו של כתב האישום בפרט, והתערבות בשיקול דעתה תעשה במקרים נדירים בלבד. בפני המבקש פתוחה הדרך להתמודד עם עובדות כתב האישום במהלך המשפט עצמו. ביחס לטענה בעניין השופל, המאשימה סבורה כי עסקינן בטענה אשר לא נוגעת לפגם אלא בטענה נגד טענותיה המהותיות של המאשימה, מקומן להתברר במהלך המשפט.

בקשת מבקש 3 והתגובה לה

13. ביום 25.3.21 הוגשה בקשת מבקש 3 לביטול כתב אישום. נטען כי יש לבטל את כתב האישום מחמת טענה מן הצדק, על פי המבחן התלת שלבי בהלכת בורוביץ', כאשר הלכת ורדי הרחיבה את העיקרון גם לאכיפה מפלה שלא מתוך כוונת זדון אלא רשלנות. לטענתו, המאשימה בחרה להבדיל בין מעורבים באירועים המתוארים על ידה. כך למשל, המאשימה טענה כי המבקש 3 היה מנהל ומפעיל של אתרי הטמנת פסולת שעה שרק שהה בשטח השייך לבני משפחתו, ומנגד ישנן תמונות של מעורבים בפעולות ואולם נדמה כי המאשימה כלל לא טרחה לחקור אותם ולברר, ויש בכך סטייה מן העיקרון של שוויון בפני החוק.

14. לטענתו, הפגם בכתב האישום מתבטא בניסוח עמום וכוללני ביחס לחלקו היחסי לכאורה של המבקש 3 בעבירות המיוחסות לו. אין שום בסיס לטיעונים בכתב האישום בדבר השלכת פסולת "אלפי פעמים לפחות" שמכוחם היא טוענת לקיום נסיבות מחמירות, שכן אין החומר הראיות ובכתב האישום פירוט המאפשר לקשור כל נאשם למעשה המיוחס לו.

15. התגובה לבקשה הוגשה ביום 22.4.21, בה טענה המאשימה היא החליטה ביודעין להגיש מספר כתבי אישום ממגוון סיבות, סבורה היא כי כתב האישום מנוסח בצורה ברורה ומפורטת, בהתאם לשיקול דעתה, ובפרט שעסקינן במספר נאשמים, וטענותיו צריכות להתברר במהלך המשפט. באשר לעניין אכיפה בררנית, מדובר בטענה כללית נטולת בסיס משפטי, כאשר לא ברור לאלו מעורבים נטען.

דין והכרעה

16. לאחר שעיינתי בכתב האישום ובטענות הצדדים, ובהתייחס לשלב הדיוני בו אנו נמצאים, לא מצאתי כי יש מקום

לקבל את הבקשות.

17. הבסיס המשפטי לטענות המבקשים מעוגן בסעיפים 149 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב 1982 (להלן: "**החסד"פ**).

18. כידוע, פעולתה של רשות התביעה הינה פעולה מנהלית שבבסיסה עומדת חזקת התקינות המנהלית (ראה למשל בג"צ 3405/12 **פלונת נ' מדינת ישראל**, וכן ראה ע"פ 3205/07 **פלונת נ' מדינת ישראל**).

19. בע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נ' בורוביץ**, פ"ד נט(6) 776, 807 (להלן: "**פרשת בורוביץ**") נקבע כי במקרים בהם קיומו של ההליך הפלילי יפגע בתחושת הצדק וההגינות, מוסמך בית המשפט לבטל כתב אישום. דוקטרינה זו זכתה לעיגון חקיקתי במסגרת סעיף 149(10) לחסד"פ. שם נקבע כי בית-המשפט רשאי לבטל כתב אישום במקרה בו "הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית".

20. בפרשת בורוביץ' נקבע מבחן משולש לתחולתה של ההגנה: בשלב הראשון, על בית המשפט לזהות הפגמים שנפלו בהליכים שננקטו בעניינו של הנאשם ולעמוד על עוצמתם, וזאת במנותק משאלת אשמתו או חפותו. בשלב השני, יבחן בית המשפט אם יש במסגרת ההליך הפלילי, חרף הפגמים שבו, משום פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות. או אז עליו לערוך איזון בין הערכים השונים. בשלב השלישי, יבחן בית המשפט האפשרות לרפא את הפגמים באמצעים מתונים ומידתיים חלף ביטולו של כתב האישום.

21. פסיקת בתי המשפט חזרה וקבעה כי דוקטרינת ההגנה מן הצדק תיושם רק במקרים יוצאי דופן ולא בנקל יבטל בית המשפט כתב האישום עקב טענה של הגנה מן הצדק.

22. כידוע, אחד הביטויים לטענה של הגנה מן הצדק היא טענה לאכיפה בדרנית (ר' למשל ע"פ 6328 **מדינת ישראל נ' פרץ** (10.9.2013)). השאלה היא האם הרשות הפלילית בין הנאשם לבין נאשמים פוטנציאליים אחרים, שכלפיהם לא ננקטה אותה אמת מידה. תחילה ייבחנו, אפוא, שהפגמים שלטענת הנאשם נפלו בהליך בדבר אכיפה בדרנית. השלב השני והשלישי יידונו, רק ככל שיימצא, כי נפלו פגמים בהליך.

23. באשר לטענה של פגמים בכתב האישום, כידוע, סעיף 85(4) לחסד"פ קובע, כי על כתב האישום לכלול את: "**תיאור העובדות המהוות את העבירה, בציון המקום והזמן במידה שאפשר לבררם**".

24. בע"פ 534/84 **אסתר אריה (פנחס) נ' מדינת ישראל**, מא(3) 561, נקבע, כי: "**אין להמעיט בחשיבותן של העובדות המפורטות בכתב האישום, כאילו המסגרת החיצונית היא העיקר ואילו התוכן חסר חשיבות. מערכת העובדות האמורה הווה הן את המקור והן את הסיבה לחקירה ולהגשת כתב האישום; בתחומה מנהל הנאשם את הגנתו, והיא המשמשת את היסוד, שעליו מתבקש בית המשפט לבנות את הכרעת הדין**".

25. להלן התייחסותי לטענות המרכזיות, אחת לאחת:

פגם או פסול בכתב האישום:

26. עיינתי בכתב האישום והתרשמתי כי כתב האישום ברור ואינו עמום. עסקינן בכתב אישום האוחז מספר עבירות וכולל מספר נאשמים ועדים רבים, ועל כן על אף שישנו מידע כללי רב המתייחס לכלל הנאשמים ועל אף שחסרים פרטים ספציפיים, לא מצאתי כי מדובר בפגם בכתב האישום.

27. המחלוקות, טיבן להתברר במהלך המשפט. כך ביחס למבקש 8 לשאלה אם מוגדר הוא כמפעיל למרות היותו מנהל חשבונות בעסק, או אם הוא, כשכיר, אינו נושא באחריות פלילית. וכך בהקשר לטענותיהם של מבקשים 3-4.

28. לא מצאתי כי יש בהתנהלות המאשימה משום פגיעה בזכויות המבקשים או כי קיים פגם בכתב האישום, נוכח היקף החומר, אשר כולל מספר נאשמים ועדים רבים ונוכח העובדה כי המחלוקות טיבן להתברר במהלך ניהול המשפט.

הגנה מן הצדק ואכיפה בדרנית:

29. כאמור לעיל, בהתאם לפרשת בורוביץ', שאלת החלטה של הגנה מן הצדק על מקרה נתון טעונה בחינה בת שלושה שלבים. בבדיקת השלב הראשון, על בית המשפט לזהות את הפגמים שנפלו בהליכים שננקטו כנגד הנאשמים ולעמוד על עוצמתם במנותק משאלת אשמתם או חפותם.

30. בבג"ץ 6396/96 זקין נ' ראש עיריית באר-שבע, נגד (3) 289 (1999) (להלן: "פרשת זקין"), השופט זמיר התווה את גדרותיה של האכיפה הדרנית האסורה הנבדלת מההבחנה המותרת. "ללא יומרה להציע הגדרה ממצה, אפשר לומר, לצורך עתירה זאת, כי אכיפה בדרנית היא אכיפה הפוגעת בשוויון במובן זה שהיא מבדילה לצורך אכיפה בין בני אדם דומים או בין מצבים דומים לשם השגת מטרה פסולה, או על יסוד שיקול זר או מתוך שרירות גרידא. דוגמה מובהקת לאכיפה בדרנית היא, בדרך כלל, החלטה לאכוף חוק כנגד פלוני, ולא לאכוף את החוק כנגד פלמוני, על בסיס שיקולים של דת, לאום או מין, או מתוך יחס של עוינות אישית או יריבות פוליטית כנגד פלוני. די בכך ששיקול כזה, גם אם אינו שיקול יחיד, הוא השיקול המכריע (דומיננטי) בקבלת החלטה לאכוף את החוק. אכיפה כזאת נוגדת באופן חריף את העיקרון של שוויון בפני החוק במובן הבסיסי של עיקרון זה. היא הרסנית לשלטון החוק; היא מקוממת מבחינת הצדק; היא מסכנת את מערכת המשפט".

31. מכאן, אפשר לומר, כי האפליה האסורה מתקיימת במצבים העונים על שני תנאים מצטברים: האחד, חוסר שוויוניות בפעולות אכיפה של הרשות כלפי דומים, והשני, מטרה, תכלית ויעד זרים, לא ענייניים ופסולים, שהניעו את הרשות לאכוף את הדין באופן לא שוויוני. לצורך ביסוס טענה של אכיפה בדרנית מחמת מטרה פסולה, שיקולים זרים או שרירות גרידא, אין די בכך שיוכח כי אכיפת החוק היא חלקית, אלא יש בנוסף להניח תשתית ראייתית ממשית לכך שאין לאכיפה החלקית הסבר המבוסס על שיקולי מדיניות, נהלי עבודה, כללים ואילוצים מערכתיים.

32. ויפים בעניין זה דברי השופט חיות בע"פ 37/07 פרג נ' מדינת ישראל: "ההחלטה על העמדה או אי העמדה לדין של המעורבים בפרשה פלילית מסוימת היא לעיתים החלטה מורכבת, קשה ורבת התלבטויות במסגרתה על רשויות התביעה לשיקול ולבחון שיקולים שונים ובהם, בין היתר, היכולת להוכיח את האישומים שעל הפרק אם יועמדו לדין המעורבים כולם. שאלת המפתח בהקשר זה הינה

מה היו המניעים שבגינם בחרה התביעה להעמיד לדין רק חלק מן המעורבים בפרשה. הכלל הוא שכל עוד לא הסתבר שאי העמדתם לדין של חלק מן המעורבים בפרשה פלונית נבעה מתוך שרירות או מתוך שיקולים פסולים, אין באכיפה חלקית כזו אף שהיא פוגעת בעיקרון השוויון כדי להצדיק ביקורת שיפוטית פולשנית בין בדרך של הוראה להעמיד לדין את יתר המעורבים ובין בדרך של השוואת מצבם של המעורבים שהועמדו לדין לאלה שלא הועמדו לדין."

33. סיכומי של דבר, בית המשפט בוחן במסגרת הביקורת השיפוטית על ההחלטה המנהלית, אם זו האחרונה עמדה בעת קבלתה במבחנים המנהליים המקובלים. לצורך כך, בוחן בית המשפט אם ההחלטה התקבלה בהתבסס על קריטריונים מוגדרים המשמשים קו מנחה לקבלת החלטות בתיקים דומים. כן נבחן האופן שבו שיקללה הרשות בין מידת העניין הציבורי באכיפה מלאה, בהתחשב, בין היתר, בדומיננטיות, בבכירות ובהיקף המעורבות של כל גורם, לבין אינטרסים ציבוריים אחרים מתנגשים, לרבות יעול ההליך, השגת הכרעה שיפוטית, חסכון משאבים, ואילוצים ראייתיים.

34. יוער כי, הטוען לקיומה של אכיפה בררנית עליו נטל הראייה להוכחתה: "... מי שמעלה נגד החלטת הרשות טענה של אכיפה בררנית... עליו הנטל להפריך חזקה זאת... גם במקרה בו קיים חשד בדבר אכיפה בררנית, בדרך כלל קיים קושי להוכיח כי הרשות המינהלית הפעילה את הסמכות לאכוף את החוק על יסוד שיקול זר או להשגת מטרה פסולה..." (פרשת זקין).

35. על יסוד הקריטריונים שהותוו לעיל, יש מקום לבחון את טענות המבקשים בנוגע לאכיפה בררנית. לאחר שעיינתי בכתב האישום, בבקשות ובתגובות להן, ובהתייחס לשלב הדיוני בו אנו נמצאים, מצאתי שלא עלה בידי המבקשים להרים הנטל להראות בעת הזו קיומה של אכיפה בררנית ואין מקום לפיכך לקבל את הבקשה.

36. אשר למבקש 3: איני מקבל טענת אכיפה בררנית אף נוכח מעמדו והשוואתו למעמדם של המעורבים האחרים שכן לא הובאו ראיות לפני לביסוס הטענה. די לי בכך, בעת הזו, כדי לדחות את הטענה לקיומה של אכיפה בררנית, קל וחומר להורות על ביטול כתב האישום.

37. אשר למבקש 8: הטענה כי העובדות מהוות עבירה זו או אחרת מקומה להתברר במהלך המשפט.

38. אשר למבקש 4: קיימת הבחנה בין שני כתבי אישום (כתב האישום הנוכחי וכתב האישום שהוגש בביהמ"ש בבאר שבע), אף אם מדובר באותו אירוע. תגובת המאשימה, לפיה אין מדובר באותו "מעשה" (בכתב האישום האחר דובר על הובלה והשלכה של הפסולת ואילו בענייננו דובר על השלכה והטמנה של הפסולת) לא נסתרה. יתרה מכך, עיון בכתבי האישום מלמד כי חלק מן העבירות אינן זהות. מכאן, מדובר בכתבי אישום שונים.

39. המקום לבירורן של הטענות יהא במהלך שמיעת הראיות, לרבות עדויות של גורמי החקירה, לאחר שיעברו בכור ההיתוך של החקירה הנגדית.

40. מכאן, מתייטר אפוא הצורך להמשיך לבחון את שני התנאים הנוספים על פי פרשת בורוביץ', כאשר "תנאי הסף" הבסיסי הראשון לא מתקיים כאמור.

41. נוכח כך, מצאתי כי יש לדחות את הבקשות על כל חלקיהן ולפיכך אין מקום להורות על ביטול כתב האישום.

סוף דבר

42. לאור כל האמור לעיל, אני דוחה את הבקשות לביטול כתב האישום. בדיון שנקבע ליום 8.6.21 תשמע תגובה מפורטת לכת"א.

43. מאליו מובן כי אין בהחלטתי משום הבעת עמדה אשר לדיות הראיות.

44. המזכירות תעביר החלטתי לידיעת ב"כ הצדדים.

ניתנה היום, ט' סיוון תשפ"א, 20 מאי 2021, בהעדר הצדדים.